

Gör Det Själv

SVÅRIGHETSGRAD

Över medel, men pergolan reses enklare om du använder vinkelbeslag och skruvar istället för dolda tappfogar med dymlingar.

LÄTT

SVÅRT

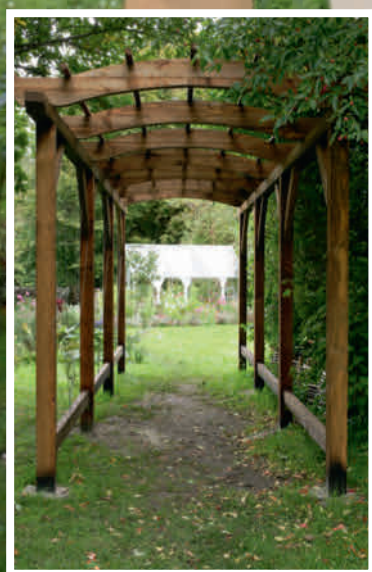
TIDSÅTGÅNG

4-5 arbetsdagar.

PRIS

9.000 kr.

Pergola med snickerifogar

Vår pergola har byggts med fokus på läckra snickeridetaljer. Därför är antalet skruvar och vinkeljärn så få som möjligt, och **virket har istället satts ihop med tapp- och bladfogar.**

Stolpar

Först reser vi de stående stolparna, som här grävs ner 70 cm. De har först strukits två gånger med trätjära och har bränts, där de går ned i marken.

Höjden bestäms först senare, och de har tillräckligt stort övermått. Så först handlar det bara om att få stolparna att stå på en rak linje och stämma på bredden.

2

Vi markerar första och sista stolpen på pergolans ena sida med två träpinnar och drar ett snöre mellan dem. Med en hemmagjord vinkel på 90 x 120 x 150 cm, vinklar vi över till de två andra hörnstolparna.

Vi bränner stolparna (A) med en gasbrännare 10 cm på båda sidor om marknivån, innan de tjäras två gånger. Bränningen skyddar träet, eftersom de sockerarter som nerbrytande organismer lever av, förkolnar.

3

Placeringen av de sista stolparna markeras med varsin pinne. Det yttre måtten på stolparna blir 600 x 170 cm.

4

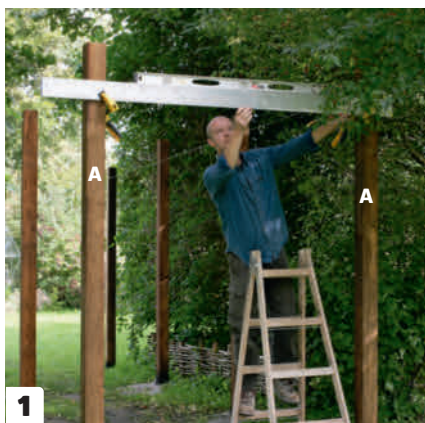
Här grävs stolparna (A) ner 70 cm. Börja med hörnstolparna, packa grus runt dem och ställ dem exakt i lod. Resterande stolpar rättas in med ett snöre.

Tappfogar och bladfogar

Nu kapas stolparna på höjden. Vi mäter där marken är som högst och går vågrätt ut från den höjden.

Stolparna (A) ska vara 6 cm högre än där bärlinorna (B) ska ligga. Av de 6 cm gör vi den tapp som ska gå upp i bärlinorna, så att vi slipper fula beslag. Därför ska det också stämmas ut för tapparna på bärlinans undersida.

De långa bärlinorna (B1) förlängs med två korta (B2) med bladfogar, och för att få koll på det hela lägger vi bärlinorna mot tapparna och markerar dem när allt ligger som det ska.

1

Höjden på 210 cm markeras runt om på den stolpe som står högst. Med snöre, vattenpass och rätskivor markeras samma höjd på alla stolpar. Stolparna kapas noggrant 6 cm över detta streck.

2

Tapparna sågas fram med en fogsvans. Vi börjar med de vågräta snitten på 3,3 cm på båda sidor och sågar sedan av det överflödiga träet med lodräta snitt.

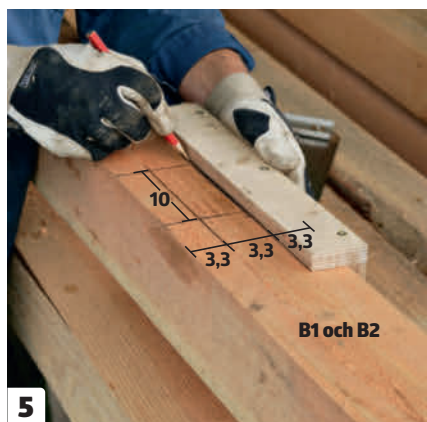
3

Lägg upp de långa bärlinorna (B1) på stöd. Stöden, som här är avsågade stolpändar, spänns fast tillfälligt på stolparna (A). Bärlinan ska sticka ut 20 cm från hörnstolpen.

4

Tapparnas placering och bladfogarna markeras, medan bärlinorna (B1) ligger på stöden. Motsvarande markeringar görs på de korta bärlinorna (B2). Bladfogarna ska vara 20 cm.

5

Tapphålen markeras. Kom ihåg att markera var de olika bärlinorna ska sitta.

6

Tapphålen görs 6,5 cm djupa, så att tapparna inte når botten på hålet. För att underlätta utstämningen borrar vi en rad hål med rätt djup längs hålets kanter – här är ett borrstativ till stor hjälp.

7

Tapphålen rensas med ett brett stämjärn. Tappfogen ska sitta tajt ända ner, så stäm gärna ut lite för lite – det är lätt att ta bort lite extra om bärlinan inte glider ned.

8

Bärlinorna (B1 och B2) kapas och sågas till så att de kan sättas ihop i 20 cm långa bladfogar. Här är cirkelsågen till stor hjälp. Ställ in den med 5 cm sågdjup och såga en rad täta spår där träet ska tas bort.

9

Rensa området ner till markeringen.

Ytan ska vara vinkelrät och helt jämn. Kom ihåg att bladfogen på de långa och korta bärlinorna ska vändas åt motsatta håll så att tapphålen vänds neråt.

Bärlinor

Om tapparna inte glider på plats direkt, ska tapphålen göras lite större. Gör det i små steg, så att du inte riskerar att ta bort för mycket.

Tappfogarna monteras med lim och låses med en rundstav. Du kan antingen förborra hela vägen genom bärlinan och tappen, eller så kan du nöja dig med att borra 8 cm. Då syns låset bara från den ena sidan. Den utskjutande rundstaven sågas av med en fogsav.

1 Lägga bärlinorna (B1 och B2) på plats med lim i tappfogarna. Borra genom bärlina och tapp med ett 16 mm borrh och lås fogen med en 16 mm rundstav. Spetsa den, påför lim och banka in rundstaven.

2 Bärlinorna (B1 och B2) skarvas i de två bladen med lim. Spänn ihop dem med tvingar åt båda hållen och lås skarven med tre 5 x 90 mm skruvar.

MATERIAL

100 x 100 mm stolpar, tryckimpregnerad gran:

- 8 stående stolpar (A) à 300 cm
- 2 långa bärlinor (B1) à 420 cm
- 2 korta bärlinor (B2) à 240 cm

28 x 28 mm ribbor:

- 14 uppbindningsribbor (D) à 330 cm, sågas ut av t ex 28 x 120 mm ohyvlade brädor

45 x 95 mm reglar:

- 12 snedsträvor (E) à 80 cm
- 6 tvärsålar (F) à 186,5 cm

45 x 145 mm reglar:

- 7 överliggare (C) à 210 cm

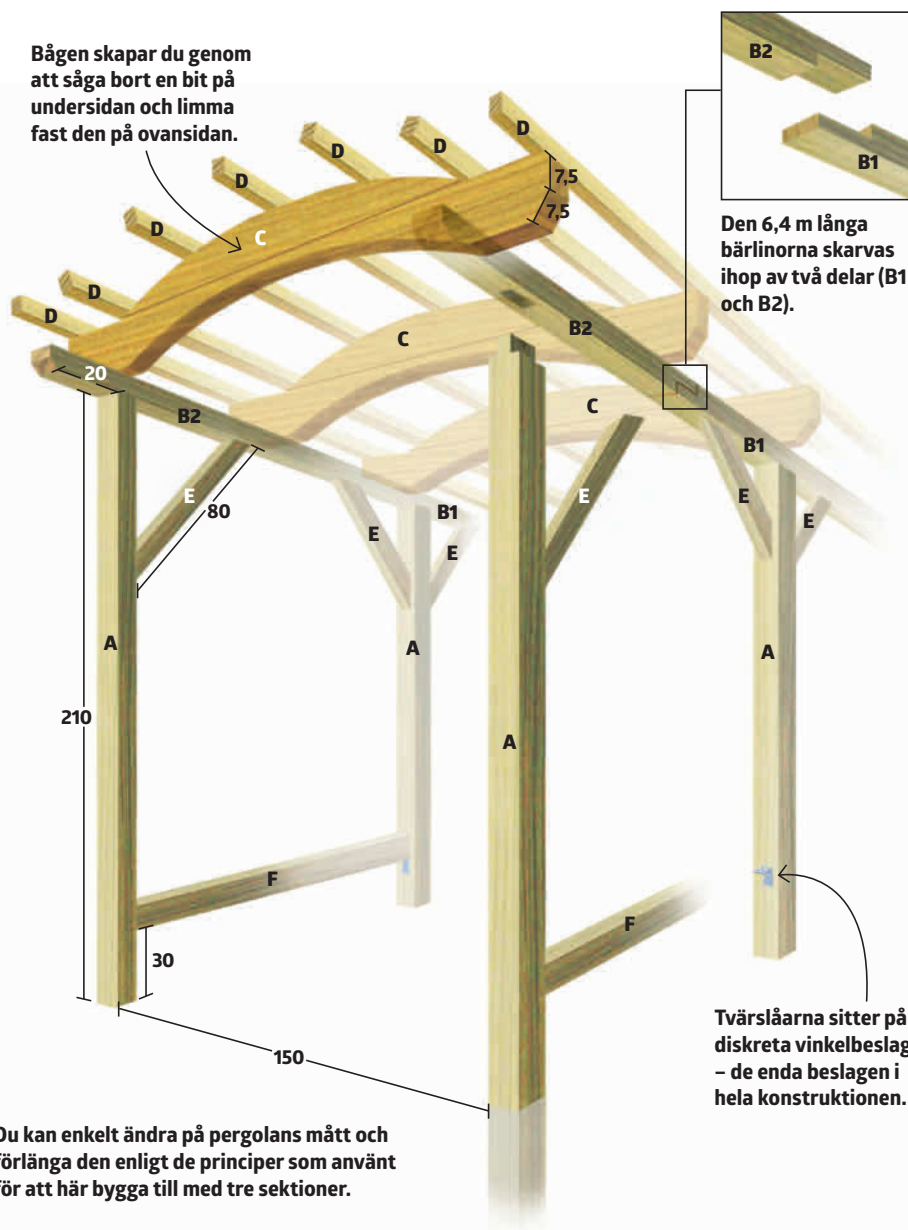
Dessutom:

- Grus eller sand
- 12 vinkelbeslag, 40 x 70 x 70 mm
- Ankarskruv, 5 x 40 mm
- 16 mm rundstav till dymlingar till tappskarvar, 2 m
- Rostfria skruvar: 6 x 150 mm, 5 x 120 mm, 5 x 90 mm och 5 x 60 mm
- 3 öglor
- Klamrar
- Spänntråd, 2 mm
- PU-lim, utomhus
- Träskydd eller trätjära

SPECIALVERKTYG

- Borrstativ

Bågen skapar du genom att såga bort en bit på undersidan och limma fast den på ovansidan.

Den 6,4 m långa bärlinorna skarvas ihop av två delar (B1 och B2).

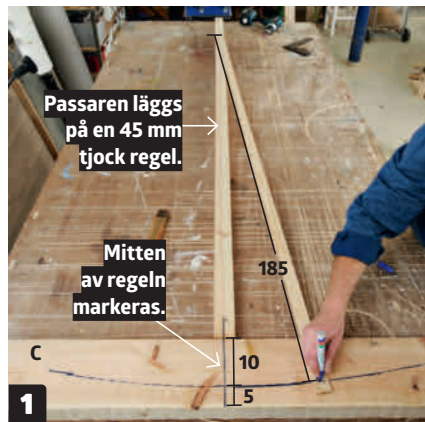
Tvärsålar sitter på diskreta vinkelbeslag – de enda beslagen i hela konstruktionen.

Du kan enkelt ändra på pergolans mått och förlänga den enligt de principer som använt för att här bygga till med tre sektioner.

Överliggare

För att ge pergolan lite karaktär förvandlar vi våra 45 x 145 mm regler till bågformade överliggare utan att få spillvirke. Det görs genom att såga ut en båge från undersidan och limma fast den på ovansidan.

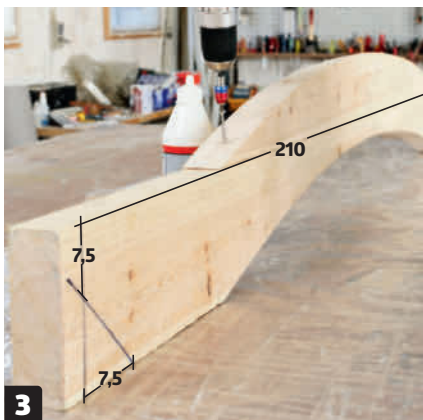
Överliggarna fästs i bärlinorna med 150 mm långa skruvar, som döljs under 16 mm tappar i 5 cm djupa hål. Tapparna görs av samma rundstav som vi använde för att låsa fast bärlinorna på stolparna.

Bågen markeras på den första överliggaren (C). Använd en tunn list som passare. Passaren ska vara 185 cm lång.

Såga efter det bågformade strecket med en sticksåg. Markera mitten på de övriga sex överliggarna (C) och använd den utsågade bågen som mall.

De avsågade delarna fästs på ovansidan av överliggarna (C). Placeringen bestäms av markeringen på mitten. Vi fäster med lim och låser med skruvar. Överliggarna sågas till med ett snett snitt i änden.

Överliggarna (C) läggs på bärlinorna (B) och rättas in efter ett snöre. Överliggarna fästs med två 6 x 150 mm skruvar på varje sida. Skruvarna monteras i hål som är 5 cm djupa och 16 mm breda.

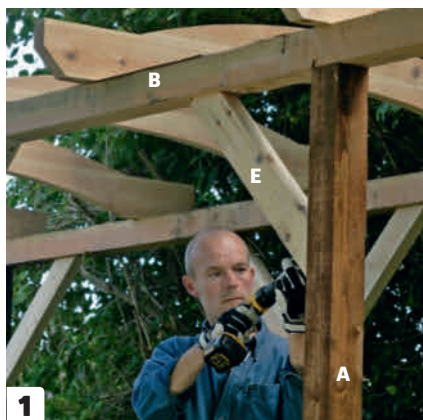
Skruvarna döljs med tappar med spetsiga bitar av 16 mm rundstav. Först har tapparna doppats i lim. Överskjutande tapp sågas av med en fogsav.

Snedsträvor och tvärsålar

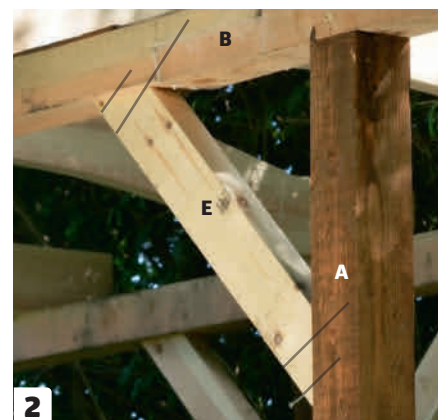
Snedsträvorna (E) har sågats ut av 45 x 95 mm regler som sågas 45 grader i båda ändar. De har två syften: Dels stabiliserar de hela konstruktionen, dels fästs trådarna till spaljen i dem.

När snedsträvorna är på plats, läggs uppbindningsribborna (D) upp. De har sågats ut från 28 x 120 mm brädor för att de inte skulle bli för klumpiga.

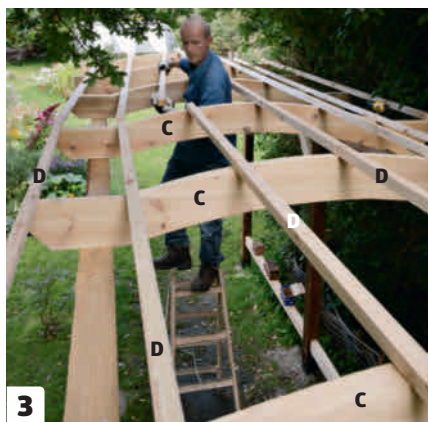
Där nere förbinds stolparna med liggande tvärsålar (F). De sågas av 45 x 95 mm regler och monteras på små vinkelbeslag.

Snedsträvorna (E) fästs på undersidan av bärlinorna (B) och på sidan på stolparna (A). Här accepterar vi synliga skruvar.

Varje snedsträva låses med fyra skruvar för att alla skarvar ska bli stabila. Med hänsyn till de sneda snitten sätter vi en 5 x 120 mm och en 5 x 60 mm skruv i varje skarv.

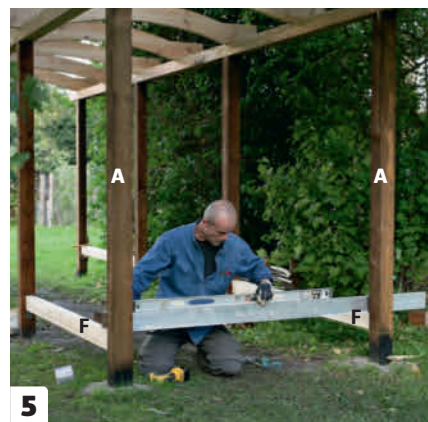

Uppbindningsribborna (D) sätts fast.

Först fästs den mittersta och de två yttersta. De resterande ribborna fördelas jämnt där emellan. Ribborna skruvas fast ovanifrån med 5 x 60 mm skruvar.

Tvärslåarna (F) fästs i stolparna (A) med ankarskruv i beslagen. Här har vi markerat underkanten med ett snöre 30 cm över marken. Skruva fast beslaget på tvärslån först, så är det lätt att komma åt.

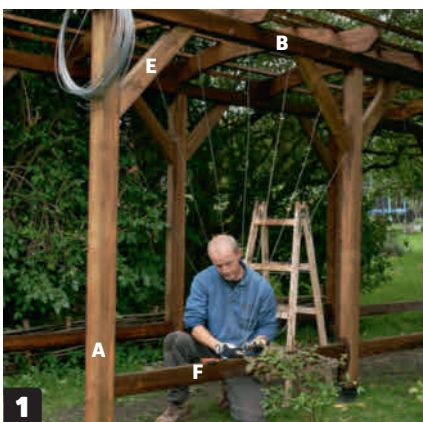

Tvärslåarna på den motsatta sidan placeras på samma höjd med hjälp av ett vattenpass och en rätskiva. Du kan också mäta från undersidan på bärlinorna.

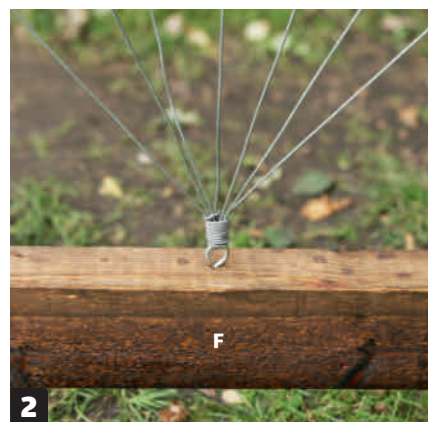
Tråd till spaljé

Vi spänner upp träd på pergolans långsidor, som växter kan klättra upp för. Inna dess är det en bra idé att skydda träets yta. Det kan dock vara svårt att upprepa behandlingen utan att ta bort de växter som växer på din pergola.

Vi strök träet med en brun trätjära, men ett halvtäckande träskydd är också en bra lösning.

En solfjäder av tråd spänns ut mellan stolparna. De galvaniserade trådarna spänns ut från en ögla mitt på tvärslån (F) och fästs på snedsträvor (E) och bärlinor (B) med klamrar.

Tråden spänns genom att snurra trådarna runt varandra nere vid ögla.

På bara några år är pergolan mer eller mindre övervuxen.